

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ABDULLAH AYDIN / TÜRKİYE

(Başvuru No. 42435/98)

KARAR

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

9 Mart 2004

KARARIN KESİNLEŞTİĞİ TARİH

09/06/2004

İşbu karar Sözleşme'nin 44 § 2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecek olup bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir.

Abdullah Aydın / Türkiye davasında,

Başkan

Nicolas BRATZA,

Yargıçlar

M. PELLONPÄÄ,

R. TÜRMEEN,

J. CASADEVALL,

S. PAVLOVSKI,

J. BORREGO BORREGO,

E. FURA-SANDSTRÖM

ve Bölüm Yazı İşleri Müdür Yardımcısı F. ELEN PASSOS'un katılımıyla Daire halinde toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (Dördüncü Bölüm) 5 Kasım 2002 ve 10 Şubat 2004 tarihlerinde gerçekleştirdiği kapalı oturumdaki müzakereler sonucunda anılan son tarihte aşağıdaki kararı vermiştir:

USUL

1. Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan davanın temelinde, Türk vatandaşı Abdullah Aydın'ın ("başvuran") 15 Haziran 1998 tarihinde, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") eski 25. maddesi uyarınca Avrupa İnsan Hakları Komisyonu'na ("Komisyon") yapmış olduğu bir başvuru (No. 42435/98) bulunmaktadır.

2. Başvuran, İstanbul Barosu'na bağlı Avukat O. E Ataman tarafından temsil edilmektedir. Türk Hükümeti ("Hükümet"), Mahkeme önündeki yargılama için görevli tayin etmemiştir.

3. Başvuran özellikle, bir mitingde yaptığı konuşma nedeniyle hakkında mahkûmiyet kararı verilmesinin ifade özgürlüğüne bir müdahale teşkil

ettiğini ve bu sebeple Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğini iddia etmektedir. Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. ve 3. fıkralarına dayanarak, Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsız ve tarafsız olmadığını ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı'nın görüşünün tebliğ edilmediğini ileri sürmüştür.

4. Başvuru, Sözleşme'ye Ek 11 No.lu Protokol'ün yürürlüğe girdiği 1 Kasım 1998 tarihinde Mahkeme'ye iletilmiştir (Sözleşme'ye Ek 11 No.lu Protokol'ün 5. maddesinin 2. fıkrası).

5. Başvuru, Birinci Bölüm iletilmiştir (İçtüzüğün 52. maddesinin 1. fıkrası). Birinci Bölüm bünyesinde, davaları incelemekle görevli olan Daire (Sözleşme'nin 27. maddesinin 1. fıkrası), İçtüzüğün 26. maddesinin 1. fıkrasına uygun olarak oluşturulmuştur.

6. Mahkeme, 1 Kasım 2001 tarihinde, Bölümlerinin oluşumunda bir değişiklik yapmıştır (İçtüzüğün 25. maddesi). Mevcut başvuru, yeniden oluşturulan Dördüncü Bölüm iletilmiştir (52. maddesin 1. fıkrası).

7. Daire, 5 Kasım 2002 tarihli kararıyla, başvurunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir.

8. Gerek başvuran gerekse Hükümet davanın esası hakkındaki yazılı görüşlerini sunmuştur (İçtüzüğün 59. maddesinin 1. fıkrası).

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

9. Başvuran, 1944 doğumludur ve Ankara'da ikamet etmektedir.

10. Başvuran, 1 Eylül 1996 tarihinde, Dünya Barış Günü vesilesiyle Ankara'da düzenlenen Barış ve Özgürlük mitingine katılmıştır. Başvuran, miting esnasında, çok sayıda sivil toplum örgütünü bir araya getiren Ankara Demokrasi Platformu'nun temsilcisi olarak bir konuşma yapmıştır.

(...)

11. Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, 27 Eylül 1996 tarihinde, sosyal, etnik ve bölgesel ayrımcılığa dayalı olarak halkı kin ve düşmanlığa tahrik etme suçundan miting esnasında konuşma yapan diğer sekiz kişiyi ve başvurunu suçlamıştır. Savcı, Ceza Kanunu'nun 312. maddesinin 1. ve 2. fıkraları uyarınca, başvuranın ve söz konusu diğer sekiz kişinin mahkûm edilmesini talep etmiştir.

12. Cumhuriyet savcısı, suçlamalarını desteklemek amacıyla, başvuranın yaptığı konuşmanın ilgili kısımlarını dile getirmiştir.

(...)

13. Cumhuriyet savcısı, mütalaasını sunmuştur.

(...)

14. Başvuran, Devlet Güvenlik Mahkemesi'ne yaptığı savunmada, kendisine karşı yöneltilen suçlamaları reddetmiş ve sadece barış hakkında bir görüşünü ifade ettiğini ileri sürmüştür.

15. Biri askeri hâkim olan, üç hâkimden oluşan Devlet Güvenlik Mahkemesi, 21 Ekim 1997 tarihinde, başvurunu, sosyal, etnik ve bölgesel ayrımcılığa dayalı olarak kin ve düşmanlığa tahrik etmesi nedeniyle 312. maddesinin 2. fıkrası uyarınca, bir yıl hapis cezasına ve 420.000 Türk lirası (TRL) para cezasına çarptırmıştır.

16. Devlet Güvenlik Mahkemesi, 1 Eylül 1996 tarihinde gerçekleşen mitinge ilişkin ses ve video kayıtlarının incelenmesi sonucunda, ihtilaf konusu konuşmanın, etnik ve bölgesel ayrımcılığa dayalı olarak halkı kin ve düşmanlığa tahrik ettiği kanısına varmıştır. Gerekçesinde, Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvurunu, Türk ve Kürt halkı arasında bir ayrım yapmakla ve olağanüstü hal bölgesinde PKK'nın yol açtığı zararları dile getirmemekle suçlamıştır.

(...)

17. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı, 16 Aralık 1997 tarihinde, temyiz hakkındaki görüşünü açıklamıştır. Başsavcının bu görüşü başvurana tebliğ edilmemiştir.

18. Yargıtay, 11 Şubat 1998 tarihinde, 21 Ekim 1997 tarihli kararı onamıştır.

II. İLGİLİ İÇ HUKUK

19. İlgili iç hukuk ve uygulaması, *Özel/Türkiye* (No. 42739/98, §§ 20-21, 7 Kasım 2002) ve *Özdemir/Türkiye* (No. 59659/00, §§ 21-22, 6 Şubat 2003) kararlarında açıklanmıştır.

20. Ceza Muhakemesi Usulü Kanunu'nun 327. maddesinde “kesinleşen bir hükümle neticelenmiş olan bir davanın, mahkûmun lehine tekrar görülebileceği” durumlar sıralanmaktadır.

4793 sayılı Kanun'un 3. maddesiyle değiştirilerek aşağıdaki altıncı fıkra eklenmiştir:

“Ceza hükmünün, İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetleri Korumaya Dair Sözleşmenin veya Ek Protokollerinin ihlâli suretiyle verildiğinin, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kesinleşmiş kararıyla tespit edilmiş olması. Bu halde, muhakemenin iadesi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararının kesinleştiği tarihten itibaren bir yıl içinde istenebilir.”

4793 sayılı Kanun 3 Şubat 2003 tarihinde yürürlüğe girmiştir. 4793 sayılı Kanunun Geçici 1. maddesine göre, 3. madde, bu Kanunun yürürlüğe girmesinden önce Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kesinleşmiş kararları ile bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne yapılan başvurular üzerine verilecek kararlar hakkında uygulanır.

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

I. SÖZLEŞME’NİN 10. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

21. Başvuran, kamuya açık bir toplantı esnasında konuşma yapması nedeniyle mahkûm edilmesinin ifade özgürlüğü hakkına müdahale teşkil ettiğini ileri sürmektedir. Başvuran, söz konusu müdahalenin gerekliliğine itiraz etmektedir. Bu bağlamda başvuran, Sözleşme’nin 10. maddesini ileri sürmektedir. Sözleşme’nin 10. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“ 1. Herkes ifade özgürlüğü hakkına sahiptir. Bu hak, kamu makamlarının müdahalesi olmaksızın ve ülke sınırları gözetilmeksizin, kanaat özgürlüğünü ve haber ve görüş alma ve de verme özgürlüğünü de kapsar. (...) ”

Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi (...) için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”

22. Hükümet, başvuranın yaptığı konuşmanın içeriğinin, özellikle Türkiye’nin güneydoğusunda söz konusu dönemde mevcut olan hassas durum ışığında incelenmesinin önemini vurgulamaktadır. Bu doğrultuda Hükümet, ihtilaf konusu konuşmanın bir örgütün temsilcisi tarafından Dünya Barış Günü münasebetiyle düzenlenen bir miting sırasında yapıldığını ve siyasi sorumluluk içeren bir pozisyon niteliği taşımadığını hatırlatmaktadır. Böylelikle, bu konuşma, Sözleşme’nin 10. maddesinin güvencesinden yararlanamayacak, şiddete teşvik, düşmanlık, suça kışkırtma şeklindedir.

23. Hükümet, başvuranın yaptığı konuşmanın şiddet içerikli, saldırgan ve kışkırtıcı nitelikte olduğunu göz önünde bulundurarak, Sözleşme’nin 10. maddesinin 2. fıkrasının hükümleri uyarınca, ihtilaf konusu müdahalenin, kamu düzenini, ulusal güvenliği, toprak bütünlüğünü ve suçun önlenmesini sağlamaya yönelik olduğu kanısındadır. Hükümet, görüşünü desteklemek amacıyla, Mahkeme’nin içtihadına atıfta bulunmuştur (bk. *Zana/Türkiye*, 25

Kasım 1997 tarihli karar, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1997-VII, §§ 61-62).

24. Başvuran, Hükümetin iddialarına itiraz etmekte ve şiddete teşvik etmekten uzak olan konuşmasının, yalnızca Hükümetin yürüttüğü politikayı eleştirmesinden ibaret olduğunu ve ırkçılığa, şeriata ve insan haklarının ihlallerine karşı barış, özgürlük ve eşitlik çağrısında bulunduğunu ileri sürmektedir. Bunun yanı sıra başvuran, sivil toplumu temsil eden bir örgütün yöneticisi olarak, Devletin sorunları ve bu sorunları gidermek için kullanılan yöntemler hakkında kendisini ifade edebilmenin ve düşüncesini açıklamanın demokratik toplumların gerekliliklerinin arasında yer aldığı kanısındadır.

25. Öte yandan başvuran, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararında yer alan gerekçeye atıfta bulunarak, konuşmasının içeriğinden ziyade konuşmada, söz konusu dönemde, Türkiye'nin güneydoğusunda mevcut olan duruma herhangi bir atıf yapılmamasından dolayı hakkında mahkûmiyet kararı verildiğini vurgulamaktadır. Dolayısıyla, başvuranın konuşmasında ifade ettiği hususlar değil, ifade etmediği hususlar, başvuran hakkında verilen mahkûmiyet kararının konusu olmuştur.

26. Mahkeme, ihtilaf konusu mahkûmiyet kararının, başvuranın, Sözleşme'nin 10. maddesi ile güvence altına alınan ifade özgürlüğü hakkına müdahale oluşturmasının duruşmaya katılan taraflar arasında ihtilaf konusu olmadığını kaydetmektedir. Üstelik müdahalenin kanun tarafından öngörüldüğüne ve 10. maddenin 2. fıkrası anlamında kamu düzeninin, ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün korunması ve suçun önlenmesi gibi meşru bir amaç güttüğüne itiraz edilmemektedir (bk. *Yağmurdereli/Türkiye*, No. 29590/96, § 40, 4 Haziran 2002).

27. Mevcut durumda, anlaşmazlık, ihtilaf konusu müdahalenin “demokratik bir toplumda gerekli” olup olmadığı hususu” ile ilgilidir.

28. Mahkeme, konu hakkındaki içtihadından doğan genel ilkeleri hatırlatmaktadır (bk. diğer kararlar arasında, *Castells/İspanya*, 23 Nisan

1992 tarihli karar, A serisi no. 236, s. 23, § 46; yukarıda anılan *Zana* kararı, s. 2547-2548, § 51; *Fressoz ve Roire/Fransa* [BD], No. 29183/95, § 45, AİHM 1999-I; *Ceylan/Türkiye* [BD], No. 23556/94, § 32, AİHM 1999-IV; *Öztürk/Türkiye*, No. 22479/93, § 64, AİHM 1999-VI; *İbrahim Aksoy/Türkiye*, No. 28635/95, No. 30171/96 ve No. 34535/97, §§ 51-53, 10 Ekim 2000). Mahkeme, mevcut davayı bu ilkeler ışığında inceleyecektir.

29. Mahkeme, ihtilaf konusu konuşmanın içeriğine, kullanılan ifadelere ve konuşmanın hangi bağlamda yapıldığına özel bir dikkat atfedecektir. Bu bağlamda, incelemesine sunulan davanın bulunduğu koşulları ve özellikle terörle mücadeleyle bağlı zorlukları göz önünde bulundurmıştır (bk. yukarıda anılan *İbrahim Aksoy* kararı, § 60 ve *Incal/Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1998-IV, s. 1568, § 58).

30. İhtilaf konusu konuşma, Dünya Barış Günü vesilesiyle düzenlenen bir sivil toplum forumu kapsamında yapılmıştır. Başvuran, demokrasinin ve barışın savunmasını ele alan sivil toplum kuruluşu olan Demokrasi Platformunun temsilcisi olarak konuşma yapmıştır. İhtilaf konusu konuşma, gerek içeriği gerekse kullanılan ifadeler bakımından siyasi bir konuşma şeklindedir. Başvuran, bütün sivil topluma hitap ederek (dernekler, sendikalar, öğrenciler vs.), Türkiye'nin ekonomik, sosyal, siyasi durumunu ele almaktaydı. Böylelikle Mahkeme, bu doğrultuda başvuranın siyasi sürece katılarak toplumla ilgili konular hakkında konuşma yaptığını ve açıklamada bulunduğunu kaydetmektedir.

31. İçeriğiyle bu konuşma, inkâr edilemez biçimde, Hükümetin yürüttüğü eylemler ve politika konusundaki eleştiriden ibarettir. Bunun yanı sıra, “savaş”, “infaz”, “saldırı” gibi ifadelerin kullanımı bu eleştiriye belli bir sertlik katmaktadır. Aynı zamanda, başvuranın yaptığı konuşmanın içeriğinde, ilgili, Hükümeti sorumlu tutarak ve Hükümetin suç ortağı olduğunu değerlendirerek, fiyatların artışı, işsizlik, yolsuzluk, şeriat, ırkçılık ve insan haklarına yapılan ihlallerden şikâyet etmektedir. Bununla birlikte,

bu eleştiriye paralel olarak, konuşma, barış, eşitlik ve özgürlük lehine açık ve yinelenen çağrılar içermektedir.

32. Mahkeme, terörle mücadeleye bağlı zorlukların farkındadır. Bununla birlikte Mahkeme, Türk siyasi yaşamında oynadığı rol çerçevesinde başvuranın, demokratik bir platformun temsilcisi olarak kendisini ifade ettiğini ve şiddet kullanımına, silahlı direnişe ve isyana teşvik etmediğini gözlemlemektedir (bk. yukarıda anılan *İbrahim Aksoy* kararı, § 71). Öte yandan, başvuranın yaptığı konuşma, ilgilinin sarf ettiği sözlere göre, “barışın, eşitliğin ve özgürlüğün meşalesini yakmak için bir araya gelenlere yönelikti” ve “barış, eşitlik ve özgürlük” için bir mesaj içermekteydi.

33. Mahkeme, Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin, başvuranı “PKK terör örgütüne karşı yürütülen bir mücadelenin söz konusu olduğunu belirtmemekle ve ayrıca, (...) söz konusu terör örgütünün yol açtığı zararları ortaya koymamakla” suçlayan gerekçesini hatırlatarak, “Kürt halkına yönelik yürütülen saldırılara” karşı direnişe yapılan çağrılar, şiddet kullanımına bir teşvik olarak değerlendirilemeyeceğinin ve herhangi bir destek ya da siyasi amaçlarla şiddete başvurulmasının desteklenmesini ifade edemeyeceğinin altını çizmektedir (yukarıda anılan *Zana* kararı ile kıyaslayınız, s. 2549, § 58).

34. Üstelik Mahkeme, Devlet Güvenlik Mahkemesi’nin, barış mitinginde sarf ettiği sözlerden yani halkın bir kısmını Kürt halkı olarak adlandırmış olmasından ziyade Türkiye’nin güneydoğusunda PKK’nın faaliyetlerine atıfta bulunmaması ve söz konusu faaliyetleri dile getirmemesi nedeniyle başvuranı mahkûm ettiğini tespit etmektedir. Oysa, Mahkeme’nin kanaatine göre, bu tespit, başvuranın ifade özgürlüğü hakkına yapılan müdahaleyi haklı göstermek için kendi başına yeterli olarak değerlendirilemez (bk. *mutatis mutandis*, *Sürek/Türkiye* (no. 4) [BD], No. 24762/94, § 58, 8 Temmuz1999).

35. Son olarak Mahkeme, verilen cezaların niteliği ve ağırlığının da müdahalenin orantılılığını ölçme konusunda göz önünde bulundurulması

gereken unsurlar olduğunu tespit etmektedir. Bu bağlamda Mahkeme, başvuranın bir yıl hapis cezasına ve 420.000 Türk lirası (TRL) tutarında bir para cezasına çarptırıldığının altını çizmektedir.

36. Yukarıda belirtilenler dikkate alındığında, ihtilaf konusu mahkûmiyet kararının “demokratik bir toplumda gerekli” olduğu değerlendirilemez. Dolayısıyla Mahkeme, Sözleşme’nin 10. maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştır.

II. SÖZLEŞME’NİN 6. MADDESİNİN 1. VE 3. FIKRALARININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

37. Başvuran, kendisini yargılayan ve mahkûm eden Devlet Güvenlik Mahkemesinin bünyesinde askeri bir hâkim bulunması nedeniyle adil bir yargılanma sağlayabilecek “bağımsız ve tarafsız bir mahkeme” olmadığını iddia etmektedir.

Öte yandan başvuran, Başsavcının mütalaasının tebliğ edilmemesi nedeniyle Yargıtay nezdinde adil yargılanma hakkından yararlanamadığını iddia etmektedir.

Başvuran, bu durum ile ilgili olarak, Sözleşme’nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ve 3. fıkrasının b) bendinin ihlal edildiği kanısındadır. İşbu maddelerin ilgili kısımları aşağıdaki şekildedir:

“1. Herkes davasının, (...) cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan (...) bir mahkeme tarafından, (...) hakkaniyete uygun olarak görülmesini isteme hakkına sahiptir. (...)”

3. Bir suç ile itham edilen herkes aşağıdaki asgari haklara sahiptir:

(...)

b) Savunmasını hazırlamak için gerekli zaman ve kolaylıklara sahip olmak;

(...)”

A. Devlet Güvenlik Mahkemesinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkında

38. Mahkeme daha önce, mevcut davadakine benzer sorunlar ile ilgili birçok davayı incelemiş ve Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiği sonucuna varmıştır (bk. yukarıda anılan *Özel* kararı, §§ 33-34 ve yukarıda anılan *Özdemir* kararı, §§ 35-36).

39. Mevcut davayı inceleyen Mahkeme, Hükümetin, bu davayı farklı bir sonuca ulaştırabilecek herhangi bir olgu ya da delil sunmadığı kanaatine varmıştır. Mahkeme, Ceza Kanunu'nda öngörülen ve cezalandırılan suçlar nedeniyle Devlet Güvenlik Mahkemesinde yargılanan başvuranın, aralarında askeri hâkimin de bulunduğu mahkeme heyeti önüne çıkma konusunda endişe duymasının anlaşılabilir olduğunu değerlendirmektedir. Bu nedenle başvuran, Devlet Güvenlik Mahkemesinin, davasının niteliği ile herhangi bir ilişkisi olmayan hususlardan etkilenebileceği yönünde haklı olarak endişe duyabilir. Dolayısıyla, başvuranın, söz konusu mahkemenin tarafsızlığı ve bağımsızlığına ilişkin şüphelerinin nesnel bir biçimde haklı gerekçelere dayandığı kabul edilebilir (bk. yukarıda anılan *Incal* kararı, s. 1573, 72. paragrafın son cümlesi (*in fine*)).

40. Mahkeme, başvurayı yargıladığı ve mahkûm ettiği sırada, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin, Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası anlamında, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme olmadığı sonucuna varmıştır.

B. Ceza Yargılamasının Hakkaniyete Uygunluğu Hakkında

41. Mahkeme, daha önce benzer davalarda, tarafsızlıktan ve bağımsızlıktan yoksun bir mahkemenin, hiçbir surette, yargı yetkisi altındaki kişilere adil bir yargılama süreci temin edemeyeceği sonucuna vardığını hatırlatmaktadır.

42. Mahkeme, başvuranın, davasının, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde görülmesini isteme hakkının ihlal edildiğine yönelik tespiti göz

önünde bulundurarak, mevcut şikâyeti incelemeye gerek olmadığı kanaatine varmaktadır (bk. diğer kararlar arasında, *Çiraklar/Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar, *Karar ve Hükümler Derlemesi* 1998-VII, s. 3074, §§ 44-45; *Işık/Türkiye*, No. 50102/99, §§ 38-39, 5 Haziran 2003).

III. SÖZLEŞME’NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

43. Sözleşme’nin 41. maddesi aşağıdaki şekildedir:

“Eğer Mahkeme bu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Taraf’ın iç hukuku bu ihlalin sonuçlarını ancak kısmen ortadan kaldırıabiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, zarar gören taraf lehine adil bir tazmin verilmesine hükmeder.”

A. Tazminat

44. Başvuran, barışçıl bir toplantı esnasında sarf edilen sözlerden dolayı tarafsız ve bağımsız olmayan bir mahkeme tarafından mahkûm edilmesi nedeniyle maddi ve manevi bir zarara maruz kaldığını iddia etmektedir. Başvuran, maddi zararını 7 895,55 avro (EUR) ve manevi zararını 30.000 avro olarak değerlendirmektedir. Diğer taraftan başvuran, ancak yeni bir yargılamanın yapılması ve hakkında verilen mahkûmiyet kararının bireysel sonuçlarının ortadan kaldırılmasının adil bir tazmin teşkil edebileceği kanısındadır.

45. Hükümet, bu iddialara itiraz etmektedir.

46. Mahkeme, sunulan unsurların, Sözleşme’ye ilişkin ihlal tespiti sebebiyle başvuranın ne kadar kayba uğradığı konusunda kesin bir değerlendirme yapılmasına imkân vermediği kanısındadır (bk. aynı anlamda, *Karakoç ve diğerleri/Türkiye*, No. 27692/95, No. 28138/95 ve No. 28498/95, § 69, 15 Ekim 2002). Mahkeme, mahkûm edildiği para cezası ile ilgili olarak, başvuranın, söz konusu meblağın ödendiğini gösteren herhangi bir belge ibraz etmediğini tespit etmektedir. Mahkeme, yeni bir yargılamanın yapılması talebi ile ilgili olarak, davalı devletin, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin gözetimi altında ve Mahkeme’nin kararında

vardığı sonuçlarla uyumlu olacak şekilde, Sözleşme'nin 46. maddesi karşısındaki hukuki yükümlülüğü yerine getirmek için alacağı tedbirleri serbestçe takdir edebileceğini hatırlatmaktadır (bk. *Conka/Belçika*, No. 51564/99, § 89, AİHM 2002-I). Mahkeme aynı zamanda, *Gençel/Türkiye* kararında (No. 53431/99, § 27, 23 Ekim 2003 – kesinleşmemiş karar), bir başvuran hakkında mahkûmiyet kararının Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası anlamında bağımsız ve tarafsız olmayan bir mahkeme tarafından verildiği sonucuna vardığında, ilke olarak, en uygun tazminin, başvuranın gerekli zaman içinde, tarafsız ve bağımsız bir mahkeme tarafından yeniden yargılanması olacağının kanısına vardığını vurgulamaktadır.

47. Son olarak Mahkeme, manevi tazminat ile ilgili olarak, ilgilinin, hakkında verilen mahkûmiyet kararı nedeniyle manevi zarara maruz kaldığı kanısındadır. Mahkeme, Sözleşme'nin 41. maddesinin gerektirdiği üzere, hakkaniyete uygun olarak, başvurana manevi tazminat bağlamında 10.000 avro ödenmesinin uygun olduğunu değerlendirmektedir.

B. Masraf ve Giderler

48. Öte yandan başvuran, Mahkeme önündeki yargılama masrafları için 216,40, avro tutarındaki meblağ ve avukatlık ücreti için 2.295 avro tutarındaki meblağ da dâhil olmak üzere toplam 5.215,07 avro talep etmektedir. Başvuran, destekleyici belge niteliğinde, avukatlık ücretine ilişkin bir makbuz ve İstanbul Barosu avukatlarına ilişkin avukatlık asgari ücret tarifesini ibraz etmektedir.

49. Hükümet, bu iddialara itiraz etmektedir.

50. Mahkeme, Sözleşme'nin 41. maddesi bağlamında, masraf ve giderlerinin, doğruluğunu, gerekliliğini ve ödenen miktarların makul olduğunu ispatlamak kaydıyla bu masrafların iade edilebileceğini hatırlatmaktadır (bk. diğer kararlar arasında, *Nikolova/Bulgaristan* [BD], No. 31195/96, § 79, AİHM 1999-II).

51. Elinde bulunan unsurları ve konu hakkındaki içtihadını göz önünde bulunduran Mahkeme, kendi önündeki yargılama için başvurana 3.000 avro tutarının ödenmesini makul görmekte ve bu meblağın ilgiliye ödenmesine karar vermektedir.

C. Gecikme Faizi

52. Mahkeme, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın kısa vadeli kredilere uyguladığı marjinal faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygulanmasının uygun olduğuna karar vermektedir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OYBİRLİĞİYLE,

1. Sözleşme'nin 10. maddesinin ihlal edildiğine;
2. Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsız ve tarafsız olmaması nedeniyle Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edildiğine;
3. Sözleşme'nin 6. maddesine ilişkin diğer şikâyetler hakkında karar vermeye gerek olmadığına;
4.
 - a) Davalı Devlet tarafından başvurana, Sözleşme'nin 44 § 2 maddesi uyarınca, kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içerisinde, ödeme tarihindeki geçerli döviz kuru üzerinden Türk lirasına çevrilmek üzere:
 - i. Manevi tazminat olarak 10.000 (on bin) avro;
 - ii. Masraf ve giderler için 3.000 (üç bin) avro;
 - iii. Söz konusu meblağlar üzerinden ödenmesi gereken her türlü vergi tutarı hariç olmak üzere;

b) Söz konusu srenin bittiği tarihten başlayarak, ödemenin yapıldığı tarihe kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının  puan fazlasına eşit oranda basit faiz uygulanmasına;

5. Adil tazmine ilişkin kalan taleplerin reddine *karar vermiştir*.

Fransızca olarak yazılan işbu karar Mahkeme İçtüzüğünün 77. maddesinin 2. ve 3. fıkraları gereğince 9 Mart 2004 tarihinde tebliğ edilmiştir.

Françoise ELEN PASSOS
Yazı İşleri Müdür Yardımcısı

Nicolas BRATZA
Başkan